

Gordana Marić

"SLOBODNA DECA" NA SOLUNSKOM FESTIVALU

Treći balkanski susreti

Treći balkanski studentski pozorišni festival održan je u Solunu od 1. do 5. decembra 1999. godine. Na njemu su učestvovali studenti sa dramskih odseka iz Bukurešta, Sofije, Tirane, Skoplja, Beograda, Zagreba, Istambula i, naravno, domaćini iz Soluna. Učesnici iz osam balkanskih zemalja izveli su isto toliko predstava u večernjim terminima.

Prve večeri, nakon ceremonije otvaranja osam studenata Odseka za pozorište Univerziteta "Mimar Sinan" iz Istambula učestvovalo je na ovom festivalu sa predstavom *Venčanje* od Bertolta Brehta, koju je režirala njihov profesor Zeliha Berksoj. Nemilosrdna satira sveta sitne buržoazije u jednom od Brehtovih remek-dela. Novopečeni bračni par proslavlja svoje venčanje među rodacima i prijateljima. Kako se slavlje odvija, posmatramo kako se gosti upetljavaju u patetične izveštačenosti i cinične protivrečnosti sitno-buržoaskog morala.

Deset studenata Nacionalne akademije za pozorišnu i filmsku umetnost iz Sofije predstavili su gledaocima sedam novih jednočinki inspirisanih Šekspirovim sonetima od Erika Bogosijana, Ntozake Šange, Marše Norman, Tonija Kušnera, Vilijama Fina, Vendi Vaserstejn, Džona Kara.

Ovih sedam izuzetno obdarenih savremenih dramskih pisaca transformisali su najlepšu englesku ljubavnu poeziju u sedam jednočinki, koje je režirala Snežina Tankovska. Uz neobičnu interpretaciju, naročito je bila zapažena i originalna koreografija, čijoj je izvedbi u velikoj meri doprineo Andrej Batašov, inače asistent Snežine Tankovske.

Grupa mladih, inspirisanih glumaca sa Odseka za pozorište Akademije umetnosti iz Tirane odabiraju da naprave predstavu po priči o Crvenkapi završavajući je jednom originalnom i drskom verzijom ovog tradicionalnog mita. Predstava koju je režirao Miltiad Kutali prati glumačke probe kao i njihove sopstvene živote, mešajući realnost bajke sa svakodnevnom stvarnošću. Figure iz bajke i savremeni kriminalci, konvencionalni i nadstvarni likovi, sreću se u jednoj predstavi punoj simboličnih transformacija.

Reditelj Tea Gjergijzi i tri studentkinje Odseka za pozorište Univerziteta u Zagrebu izvele su predstavu *Sluškinje* Žana Ženea. Dve sestre žive odvojeno od svih ostalih, kao sluškinje žene nazvane Gospođa. One smisljavaju tajni ritual u kome svaka naizmenično uzima ulogu Gospode nasuprot Služavke koju igra druga sestra. Zavist, mržnja, posesivna sestrinska ljubav, kanalisani su kroz ovaj ritual, dovodeći obe žene do tragičnog, samouništavajućeg kraja. Ova predstava istražuje granicu između stvarnosti i rituala, normalnosti i ludila, mešajući crna osećanja sa humorom, uz nekoliko rekvizita i jednostavan, ali fleksibilan prostor.

Domaćini, studenti Odseka za pozorište Univerziteta "Aristotel" iz Soluna, izveli su predstavu *Mali princ*, svojevrsnu interpretaciju, njihovo tumačenje poznatog dela A.St-Egziperija.

Predstavu su režirali Kristos Teodoridis i Korina Šaritu, a u njoj je učestvovalo devet studenata.

Studenti prve godine Odseka za glumu Fakulteta dramskih umetnosti Univerziteta u Skoplju i njihov profesor Kiril Ristovski dali su publici šansu da vidi kako glumci u stvarnosti rade i vežbaju. Klasa predstavlja svoje radove radene tokom godine, uključujući vežbe glume sa scenskim pokretom i plesom, kao i projekte koji su predstavljeni na ispitima klase.

Festival u Solunu zatvoren je rumunskom predstavom u režiji Kristijana Ripeanu u kojoj su učestvovali dvadesetak studenata Univerziteta za pozorišne i filmske umetnosti iz Bukurešta. Osnova zapleta ovog Šekspirovog dela stvara se posredstvom *qui-pro-quod* – jedna ličnost pogrešno se smatra za neku drugu usled fizičke sličnosti. Glavni likovi su dva para blizanaca, umnožavajući time mogućnosti za komične nesporazume. Predstava otkriva iza komične površine ideju da karakter nije nešto sa čime se radamo, već nešto što se može izmeniti i biti pod uticajem okoline u kojoj živimo. *Anastasijin žalan beše hod* (Fakultet dramskih umetnosti Beograd), rađena po romanu Dumitriu Radu Popeskua, priča je na momente vedra i šarmantna, a na momente gorka i teška. Ovo delo oživljava večite dileme Grčke tragedije o ljudskoj odgovornosti i sudsbinama. Za vreme Drugog svetskog rata, u rumunskom selu na Dunavu, ostale su samo žene, jer su muškarci bili u ratu. Žene očekuju vesti sa fronta. Anastasija, seoska učiteljica, je u ljubavnoj vezi sa Emilom, sinom Majora, Kostajke, koji sarađuje sa Nemcima i ne odobrava njihovu vezu. Emil dezertira iz vojske uz pomoć svog oca i krije se u selu. U međuvremenu, srpski partizan beži i pokušava da nađe sklonište u Rumuniji; njega ubijaju, ali Major zabranjuje da se on sahrani. Žene, predvodene Anastasijom, prema tradiciji i starim običajima, izvode ceremoniju uz protivljenje i sukob sa Majorom.

Ovu temu izabrala je, adaptirala i na scenu postavila studentkinja III godine pozorišne režije Jelena Bogavac sa studentima glume II i III godine. Glumačku

ekipu čine: Mila Manojlović (Anastasia) III godina, Marinko Madžgalj (Kostajke) III godina, Tamara Krcunović (Katarina) III godina, Jelena Stupljanin (Elena) III godina, Sonja Kolačarić (Nada) II godina, Novak Simić (Emil) III godina, Milena Vasić (Magda) III godina, Bojana Stefanović (Mirna) II godina, Ivana Jovanović (Erdena) II godina. Ova predstava imala je svoju premijeru početkom letnjeg semestra školske 1998/1999. na Kamernoj sceni FDU, kao samostalni projekat ovih studenata.

Pozorište u pozorištu ANETON, pozorište na ulicama, pozorište za doručkom, pozorište u restoranu, pozorište u autobusu, pozorište u vozu, pozorište na grčkoj granici. Studenti su izgledali tako bezbrižni jer su to bila samo susretanja i igre radi igara i tako je bilo kako vam se dopada. Na sreću, u dečjoj igri ne postoje ciljevi. Postoji samo lepota igranja i snaga koja je pokreće sa vrednosnim žigom u arhetipu. Tako su studenti za pet dana koliko je trajao festival uspeli da se provedu kao slobodna deca. Kao u nekom fantastičnom carstvu slobode gde je bio i turski stil i albanski i bugarski i grčki i rumunski i makedonski i hrvatski i srpski. Gluma u životu i gluma na sceni su različite stvari, ali jedna od druge uče.

Ali, bilo kako bilo: glumačke akademije već decenijama obavljaju izvanredno velik i dragocen posao na području obrazovanja i informisanja glumaca budućnosti. Tokom studiranja budućim glumcima daje se na raspolaganje izuzetno veliki broj suštinskih informacija o dramskoj književnosti i istoriji pozorišta, o istoriji umetnosti filma, psihologiji i sociologiji stvaralaštva kao i raznim scen-skim znanjima i zanatskim veštinama (elementi glume, govor, pokret itd.). Međutim, biti glumac znači učiti celog života, upoznavati sebe i ljude pokraj sebe, biti u središtu umetničko-stvaralačkog procesa u svetu i u domovini. Glumac mora da stvara kroz učenje i upoznavanje, kroz razotkrivanje i otkrivanje tajne života sveta i društva.

Kao što muzičar-solista vežba po nekoliko sati dnevno, tako bi i glumac po nekoliko sati dnevno trebalo da uči. Dakle, permanentno učenje, koje ne bi bilo samo dužnost nego bi trebalo da bude i radost stvaranja.

Kulturna i društvena funkcija glume zahteva od svih onih koji su se posvetili tom pozivu ne samo radnu istrajnost nego još i hrabrost i odricanje.

Ipak, sve zavisi od umetničke svesti scenskog umetnika i stvaraoca, od njegovog kritičkog i idejnog odnosa prema svetu i svim medijskim fenomenima; od njegovog umetničkog morala i etike. Glumac ne može biti ništa drugo sem glumac-umetnik. Ako to zameni kvazi-vrednostima, novcem, gazdinstvom, malograđanskom potrošnjom, bez sumnje će veoma brzo izgubiti svoju umetničku bit. Prestaće da bude radoznao. Prestaće da se obrazuje i uči. Prestaće da misli i rizikuje. Prestaće da pati zbog grehova sveta i neće umeti da se raduje čudesima života. Ali, da li je moguće naučiti da se bude umetnik?